

Tekniska verken i Linköping Vind AB
registrator@tekniskaverken.se

Tillstånd till Rångedala vindpark

Verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen (2013:251): 40.90 (B)

Miljöprövningsdelegationens beslut

Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen ger Tekniska verken i Linköping Vind AB (556853-7038) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till vindkraftsverksamhet på fastigheterna Falskog 1:3 och Falskog 3:22 (tidigare Falskog 3:3) i Borås kommun. Tillståndet gäller för att uppföra och driva upp till fyra vindkraftverk med vardera en högsta totalhöjd på 230 meter samt tillhörande anläggningar.

Tillståndet gäller i 40 år från att beslutet har fått laga kraft.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor för tillståndet

Allmänt

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.

Placering och anläggande

2. Vindkraftverken ska placeras inom en radie av 30 meter från följande positioner (koordinatsystem SWEREF 99 TM).

Vindkraftverk	X (Öst)	Y (Norr)
1	389 558	6 405 796
2	390 196	6 405 411
3	389 610	6 404 873
4	389 442	6 404 168

3. Vägar, fundament, anläggningsytor och ledningar ska anläggas på ett sätt som minimerar skador på natur- och kulturvärden samt områdets hydrologi.
4. Senast tre månader innan byggnads- och anläggningsarbetena påbörjas ska en arbets- och tidsplan lämnas in till tillsynsmyndigheten. Av planen ska framgå de olika byggnads- och anläggningsmomenten samt transporttider. Även hänsyn till skyddsvärda natur- och kulturvärden ska redovisas. Till arbets- och tidsplanen ska bifogas en ljudberäkning, inklusive lågfrekvent ljud, samt skuggberäkning för den slutliga verksplaceringen och slutligt val av vindkraftsmodell.

Vindkraftverkens utformning

5. Vindkraftverken ska ges en enhetlig utformning och färgsättning. Reklamanordningar får inte förekomma på verken. Med reklamanordningar avses inte sedvanliga logotyper på vindkraftverkens maskinhus.
6. Vindkraftverken ska vara utrustade med antireflexbehandlade blad.

Buller

7. Den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftverken får utomhus vid bostäder inte överstiga 40 dB(A).

Inom sex månader från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift ska den ekvivalenta ljudnivån kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar. Tillsynsmyndigheten får medge en senare tidpunkt om det finns särskilda skäl. Kontroll ska därefter ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

8. Lågfrekventa ljud inomhus i bostadsrum får på grund av verksamheten inte överstiga följande begränsningsvärden:

Tersband (Hz)	Ljudtrycksnivå, L_{eq} (dB)
31,5	56
40	49
50	43
63	42
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

Mätning ska ske om beräkning utifrån faktiska uppgifter om källstyrka för vald typ av vindkraftverk visar att det finns risk att angivna begränsningsvärden skulle överskridas, eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs.

Skuggor

9. Rörliga skuggor från vindkraftsanläggningen får inte överstiga vare sig 8 timmar per kalenderår eller 30 minuter per enskilt dygn på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats eller en yta på maximalt 25 kvadratmeter som används för till exempel rekreation, vila eller arbete, i anslutning till bostäder.

Hinderbelysning

10. Hinderbelysnings ljusstyrka ska nedregleras under skymning, gryning och mörker så mycket som gällande föreskrifter medger. Blinkande ljus på vindkraftverken ska synkroniseras inom verksamhetsområdet.

Fladdermöss

11. Vindkraftverken ska stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14 °C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden 15 juli–15 september.

Iskast

12. Före driftsättning av vindkraftverken ska varningsskyltar sättas upp med information om risk för nedfallande is från

vindkraftverken. Skyltarnas placering och utformning ska avgöras i samråd med tillsynsmyndigheten.

Kemikalier och avfall

13. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och hanteras så att förorening av mark samt yt- och grundvatten undviks.

Avveckling och efterbehandling

14. När verksamheten, det vill säga driften av ett eller flera vindkraftverk, upphör ska bolaget redovisa en avvecklingsplan inom sex månader till tillsynsmyndigheten. Avvecklingsplanen ska dock senast lämnas in två år innan tillståndet upphör att gälla. I planen ska bland annat redovisas hur och inom vilken tid vindkraftverken ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas. Fundamenten och övriga verksamhetsytor ska vid efterbehandlingen anpassas till omgivande naturmiljö. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Avvecklingen ska vara genomförd i sin helhet vid tillståndstidens utgång.

Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten medge en längre tid för genomförandet av avveckling och efterbehandling.

Kontrollprogram

15. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska möjliggöra en bedömning av om tillståndet och villkoren följs. I programmet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast när tillståndet tas i anspråk eller den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Verksamhetsutövaren ska ställa en säkerhet

För att tillståndet ska vara giltigt ska verksamhetsutövaren ställa en säkerhet motsvarande 1 563 000 kronor per vindkraftverk som uppförs.

Säkerheten måste godtas av Miljöprövningsdelegationen innan tillståndet får tas i anspråk.

När tillståndet får tas i anspråk

Tillståndet får tas i anspråk tidigast när beslutet har fått laga kraft och säkerheten enligt ovan har godtagits av Miljöprövningsdelegationen.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas när tillståndet tas i anspråk.

När verksamheten ska ha satts igång (igångsättningsstid)

Vindkraftverk enligt tillståndet ska ha satts igång senast sju år efter att detta beslut har fått laga kraft. Annars förfaller tillståndet för de verk som inte har satts igång.

Tillsynsmyndigheten ska meddelas när respektive vindkraftverk sätts igång.

Delgivning sker genom kungörelse

Miljöprövningsdelegationen beslutar, med stöd av 47 och 49 §§ delgivningslagen (2010:1932), att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse. Kungörelsen införs inom tio dagar i Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidningen Borås Tidning.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsen Västra Götaland och hos kommunkansliet eller motsvarande i Borås kommun.

Redogörelse för ärendet

Sökandens samråd med myndigheter och enskilda

Enligt 6 § miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska verksamheten antas medföra en betydande miljöpåverkan. Det innebär att en specifik miljöbedömning ska göras.

Som ett första steg i den specifika miljöbedömningen har sökanden samrått med myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten, och den allmänhet som kan antas bli berörda av verksamheten. Samrådet har handlat om verksamhetens lokalisering, omfattning och utformning, de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser samt om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning (avgränsningssamråd).

Hur ansökan har handlagts hos Miljöprövningsdelegationen

Ansökan kom in till Miljöprövningsdelegationen den 27 april 2024.

Kommunstyrelsen i Borås kommun har tillstyrkt
vindkraftsetableringen.

Efter kompletteringar har ansökan och
miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts på Länsstyrelsens
webbplats och i ortstidningen Borås Tidning samt remitterats till
Länsstyrelsen, Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun,
Ulricehamns kommun, Försvarsmakten, Trafikverket, Myndigheten
för Samhällsskydd och Beredskap (MSB), Teracom, Telenor Sverige
AB/Net4Mobility och Tre.

Samtliga remissinstanser samt en privatperson har yttrat sig.
Sökanden har fått tillfälle att bemöta yttrandena.

Vad ansökan avser

Tekniska verken i Linköping Vind AB (sökanden) ansöker om
tillstånd till uppförande och drift av en gruppstation för vindkraft
omfattande fyra vindkraftverk med en totalhöjd om högst 230 meter
samt till vindkraftverken tillhörande anläggningar på fastigheterna
Falskog 1:3 och Falskog 3:22 (Rångedala vindpark).¹ Vindkraftverken
ska placeras enligt följande positioner med en flyttmån om 30 meter.

Vindkraftverk	X (Öst)	Y (Norr)
1	389 558	6 405 796
2	390 196	6 405 411
3	389 610	6 404 873
4	389 442	6 404 168

Sökanden yrkar vidare på att:

- tillståndet ska tas i anspråk senast sju år efter att det har fått
laga kraft.
- tillståndet ska gälla i 40 år från att det har fått laga kraft.
- villkor meddelas i enlighet med ansökan

¹ I ansökan anges att projektet avser Falskog 1:3 och Falskog 3:3. Under
tillståndsprocessens gång har den aktuella delen av Falskog 3:3 styckats av och
utgör numera Falskog 3:22.

- Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Sökandens åtaganden inom ramen för det allmänna villkoret

Sökanden har åtagit sig att märka ut fornlämningar inom projektområdet under den tid som anläggningsarbetena pågår.

Vid detaljprojektering och i byggskedet ska naturvärdesobjekt som har ett visst värde för fladdermöss bevaras i möjligaste mån.

Sökandens förslag till villkor för verksamheten

1. Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsak i enlighet med vad sökanden har angett i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet.
2. Senast tre (3) månader innan byggnads- och anläggningsarbetena påbörjas ska en arbets- och tidsplan lämnas in till tillsynsmyndigheten. Av planen ska framgå de olika byggnads- och anläggningsmomenten samt transporttider. Även hänsyn till skyddsvärda natur- och kulturvärden ska redovisas. Till arbets- och tidsplanen ska bifogas en ljudberäkning, inklusive lågfrekvent ljud, samt skuggberäkning för den slutliga verksplaceringen och slutligt val av vindkraftsmodell.
3. Mindre ändringar av verkens tillståndsgivna positioner samt tillhörande markarbeten, inklusive vägdragningar inom verksamhetsområdet, får göras efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Innan sådana ändringar görs ska en utredning som visar påverkan och skyddsavstånd till skyddsvärda objekt påvisas.
4. Vindkraftverken ska ges en enhetlig utformning och färgsättning. Reklamanordningar får inte förekomma på verken. Med reklamanordningar avses inte sedvanliga logotyper på vindkraftverkens maskinhus.
5. Vindkraftverken ska vara utrustade med antireflexbehandlade blad.
6. Före driftsättning av vindkraftverken ska varningsskyltar sättas upp med information om risk för nedfallande is från vindkraftverken. Skyltarnas placering och utformning ska avgöras i samråd med tillsynsmyndigheten.
7. Den ekvivalenta ljudnivån från vindkraftverken får utomhus vid bostäder inte överstiga 40 dB(A). Inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift ska den ekvivalenta ljudnivån kontrolleras genom

närfältsmätningar och beräkningar eller immissionsmätningar.

Tillsynsmyndigheten får medge en senare tidpunkt om det finns särskilda skäl. Kontroll ska därefter ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade ljudnivåer eller när tillsynsmyndigheten anser att kontroll är befogad.

8. Lågfrekventa ljud inomhus i bostadsrum får på grund av verksamheten inte överstiga följande värden:

Tersband (Hz)	Ljudtrycksnivå, L_{eq} (dB)
31,5	56
40	49
50	43
63	42
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

Mätning ska ske om beräkning utifrån faktiska uppgifter om källstyrka för vald typ av vindkraftverk visar att det finns risk att angivna värden skulle överskridas, eller om tillsynsmyndigheten bedömer att det behövs.

9. Rörliga skuggor från vindkraftsanläggningen får inte överstiga vare sig 8 timmar per kalenderår eller 30 minuter per enskilt dygn på störningskänslig plats vid bostäder. Som störningskänslig plats räknas uteplats eller en yta på maximalt 25 kvadratmeter som används för till exempel rekreation, vila eller arbete, i anslutning till bostäder. Kontroll av villkoret ska utföras genom att den faktiska skuggtiden beräknas för de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande värdena ovan.
10. Hinderbelysnings ljusstyrka ska nedregleras under skymning, gryning och mörker så mycket som gällande föreskrifter medger. Blinkande ljus på vindkraftverken ska synkroniseras inom verksamhetsområdet.
11. För att minska risken för skador på fladdermöss ska vindkraftverken stängas av när medelvindhastigheten under 10 minuter är lägre än 6 m/s vid verkens nav och om temperaturen samtidigt är högre än 14 °C vid navet. Detta gäller från solnedgång till soluppgång under perioden fr.o.m. den 15 juli t.o.m. den 15 september.

12. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras och hanteras så att förorening av mark samt yt- och grundvatten undviks.
13. Ett aktuellt kontrollprogram ska finnas för verksamheten och följas. Programmet ska möjliggöra en bedömning av om tillståndet och villkoren följs. I programmet ska anges mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Ett förslag till kontrollprogram ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast när tillståndet tas i anspråk eller den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer.
14. När verksamheten, det vill säga driften av ett eller flera vindkraftverk, upphör ska bolaget redovisa en avvecklingsplan inom sex månader till tillsynsmyndigheten. Avvecklingsplanen ska dock senast lämnas in två år innan tillståndet upphör att gälla. I planen ska bland annat redovisas hur och inom vilken tid vindkraftverken ska nedmonteras och omhändertas samt hur marken ska återställas. Fundamenten och övriga verksamhetsytor ska vid efterbehandlingen anpassas till omgivande naturmiljö. Planen ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Avvecklingen ska vara genomförd i sin helhet vid tillståndstidens utgång. Om det finns särskilda skäl får tillsynsmyndigheten medge en längre tid för genomförandet av avveckling och efterbehandling.
15. Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 1 563 000 kronor per vindkraftverk som uppförs. Säkerheten kan t ex vara en moderbolagsgaranti. Säkerheten ska godkännas av Miljöprövningsdelegationen innan tillståndet får tas i anspråk.

De verksamhetskoder som gäller för verksamheten

Den verksamhet som beskrivs i ansökan omfattas av följande verksamhetskoder enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

- 40.90 (B) Två eller fler vindkraftverk som står tillsammans (gruppstation), om vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Ansökt verksamhet

Allmänt

Ansökan omfattar fyra vindkraftverk med en beräknad sammanlagd produktion av förnybar el på närmare 100 GWh per år.

Vindkraftverk

Ett vindkraftverk består av fundament, torn, maskinhus, rotorblad, styrsystem och transformator. Tornet utgörs vanligtvis av stål, men kan i vissa fall även bestå av en kombination av betong och stål. Rotorbladen består till stor utsträckning av fiberkomposit.

Olika typer av fundament passar för olika markförutsättningar. Gravitationsfundament är ett armerat betongstycke som håller vindkraftverket på plats genom sin tyngd, medan bergförankrade fundament är ett mindre stycke armerad betong som är förankrat i berggrunden med stag. Om miljötillstånd ges till vindkraftspark Rångedala så kommer fördjupade geologiska undersökningar att genomföras. Därefter kommer beslut att kunna tas om vilken typ av fundament som är lämplig för respektive vindkraftverk.

Vindkraftverk börjar producera elektricitet vid en vindhastighet kring 3 m/s och uppnår sin fulla effekt vid 12–15 m/s. Vid en vindhastighet på 24–25 m/s stoppas de flesta vindkraftverk för att inte riskera en för hög belastning på vindkraftverket samt av säkerhetsskäl. När det inte blåser får ett vindkraftverk el från elnätet till styrsystem och viss uppvärmning. Elförbrukningen motsvarar cirka en promille av vindkraftverkets elproduktion.

Årsmedelvinden inom projektområdet för Rångedala är beräknad till cirka 8,0 m/s på 140 meters höjd över marken. En vindmätning planeras längre fram i projektet, för att få exakta mätvärden från platsen.

Markanspråk

De huvudsakliga ingående delarna i Rångedala vindpark är vindkraftverk, fundament, vägar, arbetsytor, logistikyor och elnätsanslutning.

Till viss del kommer befintliga vägar att kunna användas men nya vägar kommer också behöva anläggas för att nå de valda vindkraftverkspositionerna. De befintliga vägarna kommer behöva förstärkas och breddas. Vid nya vägdragningar avverkas vanligtvis en korridor på cirka 20 meter vid raksträckor, och mer vid kurvor. Vägen behöver minst vara 5 meter bred för att transporterna ska kunna ta sig fram.

Hårdgjorda arbetsytor kommer att anläggas vid respektive vindkraftverksposition. Arbetsytorna används vid montage, större underhållsåtgärder och demontering. De kommer att vara kvar

under hela verksamhetstiden (byggnation, drift och avveckling). Ungefär 1 hektar vid varje position kommer att avverkas för anläggande av arbetsytor. Av denna yta kommer drygt hälften att hårdgöras.

Det kan även finnas behov av andra permanenta ytor, exempelvis för transformatorstation, kemikalie- och avfallshantering eller kommunikationssystem. Storleken på dessa övriga ytor varierar mycket beroende på vilka behov som finns.

Utöver de permanenta ytorna kan tillfälliga logistikytor behöva anläggas för exempelvis arbetsbodar, servicebyggnader eller förråd.

Materialbehov och masshantering

Vid byggnationen kommer massbalans att eftersträvas, vilket innebär att de material som blir över vid schaktarbeten kommer att användas i så stor utsträckning som möjligt vid fyllnadsarbeten. Den entreprenör som handlas upp för byggnation av vägar och andra hårdgjorda ytor kommer att ta fram en slutgiltig plan för hantering av massor inom projektområdet.

Betong, som bland annat krävs till fundament, kommer att tillverkas på plats eller köpas från närliggande betongstationer. Berg kan också komma att krossas på plats. Om det krävs anmälan kommer en sådan att skickas in till tillsynsmyndigheten. Eventuell krossverksamhet inom projektområdet kommer att utformas så att Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från byggplatser kan innehållas.

Internt elnät

För att överföra elen som produceras av vindkraftverken krävs ett internt elnät som kopplar samman vindkraftverken och vindparkens transformatorstation med det överliggande regionala elnätet. Transformatorstationen kommer att placeras inom vindparken. Nya elledningar kommer att dras längs vindparkens vägar, i den utsträckning det inte medför oskäligt höga kostnader eller onödiga ingrepp i naturmiljön. Den exakta placeringen av elledningar kommer därmed att fastställas när vägdragningarna är bestämda.

Kemikalier och avfall

Kemikalier som används under driften är främst hydraulolja, växellådsolja, kylvätska och smörjfetter för olika komponenter. Även mindre mängder rengöringsmedel och färg kan användas vid

underhåll. Vid normal drift ger vindkraftverken inte upphov till utsläpp av kemikalier till omgivningen. I händelse av oljeläckage går ett larm till vindkraftverkens servicepersonal via vindkraftverkens driftövervakningssystem.

Det avfall som uppkommer vid driften består främst av spilloljor, smörjfetter, oljefilter, elektronik, trasor och torkpapper.

Drift och underhåll

Vindkraftverken kommer vara utrustade med driftövervakningssystem som mäter olika parametrar såsom vind- och väderförhållanden, teknisk prestanda och driftdata. Om störningar uppstår skickas larm från vindkraftverkens driftövervakningssystem till en driftcentral. Servicepersonal kommer också att genomföra regelbundet underhåll.

Avveckling

Dagens vindkraftverk har en beräknad livslängd på cirka 35 år. Efter avslutad livslängd ska driften avslutas och vindkraftverken demonteras. Hur avveckling och demontering ska ske bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten.

Komponenterna i vindkraftverken kan till stor del återvinnas, vilket ger vindkraftverken ett restvärde. Stål och komponenter i maskinhuset kan materialåtervinnas. Forskning kring återvinning av rotorblad pågår.

Alla synliga delar av anläggningen kommer att monteras ner och forslas bort vid avveckling. Att schakta bort fundament leder till relativt stor miljöpåverkan. Ett bättre alternativ är att lämna kvar fundamenten och täcka dem med 0,5 meter jord. Markförlagda el- och kommunikationsledningar kommer lämnas kvar i jorden. Nybyggda och förstärkta vägar samt arbetsytor föreslås att lämnas kvar. De kan användas i det befintliga skogsbruket för transport och timmerupplag och ger således ett mervärde till fastighetsägarna.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Lokalisering

Rångedala vindpark är lokaliserad cirka 6,5 kilometer nordost om Borås. Projektområdet ligger drygt 1 kilometer söder om Rångedala (cirka 400 invånare) och 1,5 kilometer nordväst om Äspered (cirka 300 invånare). Bostäder ligger utspridda väster och öster om

området. Den närmast belägna bostaden ligger cirka 700 meter från ett vindkraftverk.

Väster och norr om projektområdet går väg 40 som utgör en barriär i landskapet. Delvis parallellt med väg 40 går lokala vägar. Cirka 200 meter sydväst om projektområdet ligger en aktiv bergtäkt. Norr om projektområdet finns två master. Väster, norr och inom projektområdet går även en kraftledning. Projektområdet ligger i sin helhet inom MSA-yta (Minimum Sector Altitude) för Jönköpings respektive Göteborg-Landvetter flygplats.

Landskapet inom projektområdet och dess närhet är ett högt beläget skogsområde med höjder på över 300 meter. I norr och väster sluttar terrängen ner mot dalgångar med jordbruksmark, mindre skogsmarker och bebyggelse. Projektområdet består till övervägande del av aktivt brukad skog med några mindre våtmarker.

Området är inte detaljplanelagt. Enligt gällande översiktsplan från 2018 skulle Götalandsbanan ha passerat genom projektområdet men planeringen för järnväg mellan Borås och Linköping har avbrutits.

Närmaste riksintressen ligger drygt 5 kilometer från projektområdet, vid området Fristad, Mölarp och Gingri.

Sökanden identifierade lokaliseringen för projektområdet genom att det tidigare har meddelats tillstånd för en vindkraftsanläggning där, även om det projektet aldrig blev verklighet.

Alternativ lokalisering och utformning

En alternativ lokalisering som sökanden har undersökt är Hällered, i västra delen av Borås kommun och cirka 2 mil från Rångedala. Området är beläget väster om Sandhult och används i dag för testverksamhet för motorfordon. Vid en jämförelse framgår att ett antal faktorer är liknande för båda lokaliseringarna. Den stora skillnaden är att en lokalisering i Hällered skulle störa procedurerna för ambulanshelikopterverksamheten. Mot bakgrund av detta bedömer sökanden att Rångedala utgör en mer lämpad lokalisering för vindkraftsetablering.

Till en början utredde sökanden också ett alternativ med tre vindkraftverk. När bullerutredningen visade att det var möjligt att klara bullervillkoren också med fyra verk, valde sökanden att gå vidare med det alternativet. Ur ett hushållningsperspektiv bedömer sökanden det som bättre att utvinna så mycket el som möjligt ur ett

område, än att behöva ta ytterligare ett område i anspråk för att täcka elbehovet.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att Rångedala vindpark inte uppförs. Området är inte utpekad för exploatering i någon av kommunernas översiktsplaner och är inte detaljplanelagt. Sannolikt kommer nuvarande markanvändning att fortsätta som tidigare. Vägarna i området behåller nuvarande skick och kommer troligen inte att förbättras eller bli fler.

Nollalternativet innebär att området inte kommer att användas till förnybar elproduktion. I ett större perspektiv skulle det innebära att området inte bidrar till att uppfylla nationella och internationella mål gällande vindkraft och förnybar elproduktion.

Miljöeffekter

Landskapsbild

För att bedöma vindparkens påverkan och effekt på landskapsbilden har två synbarhetsanalyser och tolv fotomontage tagits fram. Analysen visar att vindkraftverkens synbarhet varierar inom projektområdet och dess omgivning. Från öppna jordbruksmarker och längs sjöars stränder blir verken väl synliga, liksom från små öppna områden kring bebyggelse, över våtmarker och hyggen. Från många platser döljs verken av skogen och av höjder i landskapet. Sammantaget bedöms vindparken medföra små till måttliga negativa konsekvenser för landskapsbilden.

Naturmiljö

För att undersöka förutsättningar för naturmiljö inom projektområdet med omgivning genomfördes under 2023 en förstudie och en naturvärdesinventering i fält. Den dominerande naturtypen inom projektområdet är skogsmark, främst produktionsskogar med gran och hyggen i olika stadier. Större sammanhängande lövskogar saknas, förutom vid igenväxningsmarker, kraftledningsgator och längs vägar. Det saknas större vattenområden men ett par vattendrag, våtmarker och ett större antal diken finns i området.

Vid inventeringen identifierades totalt 22 naturvärdesobjekt varav 7 objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) och 15 objekt med visst naturvärde (klass 4). Inga naturvärden av de högsta klasserna, klass 1 och klass 2, hittades inom projektområdet. Områden med klass 3

respektive 4 bedöms inte vara av särskild betydelse (klass 3) eller betydelse (klass 4) för biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, dock är det viktigt att denna typ av "vardagslandskaps" totala areal bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Åtta naturvärdesobjekt har bedömts beröras av projektet, främst i samband med breddning av befintliga vägar. Vid detaljprojektering och i byggskedet kommer påverkan på områdets naturvärdesobjekt att undvikas i så stor utsträckning som möjligt. Bland annat kommer breddning av befintliga vägar om möjligt att ske åt motsatt håll från berörda naturvärdesobjekt och trummor för vattenpassage anläggas på ett sådant sätt att de inte skapar ett vattenhinder.

Sammantaget bedöms den planerade verksamheten leda till små negativa konsekvenser för naturmiljön.

Fåglar

För att identifiera förekomst av vindkraftskänsliga fågelarter i projektområdet genomfördes under 2023 inventeringar med fokus på örn, fiskgjuse, röd glada, bivråk, skogshöns, ugglor samt övriga rödlistade arter och naturvårdsarter.

De rovfåglar som observerades under spelflyktsinventeringarna av örn var fiskgjuse, röd glada, brun kärrhök, ormvråk, sparvhök och tornfalk. Ingen av arterna bedöms häcka inom inventeringsområdet. Ett revir för röd glada förekommer sannolikt i ett närliggande område, det finns dock inga lämpliga häckningsmiljöer inom eller på 1 kilometer runt inventeringsområdet. Det hördes inga ugglor i samband med inventeringarna. Mycket få spår av tjäder eller orre ger den sammanvägda bedömningen att det inte förekommer någon spelplats i eller inom 1 kilometer från inventeringsområdet.

Den planerade vindparken bedöms sammantaget leda till obetydliga till små negativa konsekvenser för fåglar.

Fladdermöss

För att artbestämma och identifiera viktiga fladdermushabitat i området genomfördes en fladdermusinventering under 2023.

Vid inventeringen identifierades sex olika fladdermusarter: större brunfladdermus, nordfladdermus, dvärgpipistrell, brunlångöra, vattenfladdermus och mustasch-/tajgafladdermus.

Fladdermusaktiviteten var generellt sett låg förutom för nordfladdermus som jagade över hela området.

Av de identifierade arterna är nordfladdermus och brunlångöra rödlistade i kategorin NT (nära hotade). Närvaron av brunlångöra på flera av de inventerade positionerna visar att det trots dominansen av brukad skog finns en del värden i och kring inventeringsområdet. Vid inventeringen fanns inga tecken på boplatser inne i området men i miljöerna runt om finns stor potential för yngelkolonier.

Förekomsten av högriskarterna större brunfladdermus, nordfladdermus och dvärgpipistrell samt det kringliggande landskapets förutsättningar för fladdermöss motiverar användning av driftsreglering, så kallat bat-mode. Vid detaljprojektering och i byggskedet ska naturvärdesobjekt som har ett visst värde för fladdermöss också bevaras i möjligaste mån. Med dessa föreslagna skyddsåtgärder bedöms vindparken medföra obetydliga konsekvenser för fladdermöss inom området.

Kulturmiljö

För att fastställa om fornlämningar eller andra kulturvärden förekommer inom projektområdet eller omkringliggande influensområde, genomfördes under våren 2023 en kulturmiljöutredning. Resultatet visade att inom projektområdet finns totalt nio fornlämningar, tjugo övriga kulturhistoriska lämningar, fem möjliga fornlämningar och sex lämningar utan antikvarisk bedömning. Tolv av lämningarna var nyfynd som gjordes under inventeringen. Alla nio fornlämningar består av fossila åkrar och övriga kulturhistoriska lämningar inom projektområdet består av röjningsrösen, fossil åker, lägenhetsbebyggelse, färdväg eller stensättningar.

I den preliminära layouten för vindparken kommer befintlig och ny väg att passera genom tre fornlämningar (fossila åkrar). Vid breddning av vägen och kabelförläggning kommer dessa fornlämningar att påverkas fysiskt vilket innebär att tillstånd till ingrepp i fornlämning enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen kommer att sökas hos Länsstyrelsen. Utöver påverkan på de tre fornlämningarna kommer vägarbeten inom vindparken att kunna påverka ett mindre antal övriga kulturhistoriska lämningar inom projektområdet. Ingrepp och skador på dessa kommer så långt det är möjligt att undvikas eller minimeras.

Genomförd synbarhetsanalys visar att vindkraftverken i stort sett inte kommer att bli synliga från riksintresseområdet för kulturmiljövård Fristad-Mölarp och bedöms därmed inte medföra påtaglig skada på riksintresset.

I kulturmiljöutredningens undersökningsområde finns åtta byggnader på sex platser som skyddas genom 4 kap. kulturmiljölagen. Rångedala kyrkomiljö ligger närmast, cirka 1,6 kilometer från projektområdet. För en besökare i kyrkomiljön uppfattas de planerade vindkraftverken knappast som dominerande, men på något avstånd kan de möjligen med sitt läge på 300 meters höjd upplevas dominera kyrkomiljön och övrig omgivning. På ett sådant avstånd kan dock kyrkomiljöns värden vara svåra att tillgodogöra sig. Vindparken bedöms därför inte skada kyrkomiljön.

Sammantaget bedöms konsekvenserna avseende kulturmiljön vara små.

Buller

För att undersöka förekomsten av buller vid närliggande bostäder har bullerberäkningar genomförts med modellen Nord2000. Beräkningarna har genomförts för verk med en totalhöjd på 230 meter, en navhöjd på 145 meter samt en rotordiameter på 170 meter.

Ljudnivån från vindkraftverk ska enligt Naturvårdsverket och praxis inte överstiga 40 dB(A) utomhus vid bostäder. Resultatet från beräkningarna visar att detta begränsningsvärde uppfylls för samtliga 24 beräkningspunkter (bostäder). Det högsta beräknade värdet är nära 40 dB(A) och vid tre punkter är värdet 39 dB(A). Bullerberäkningen visar även att riktvärdena som Folkhälsomyndigheten tagit fram gällande lågfrekvent ljud uppfylls för samtliga bostäder.

Utöver ljud från vindkraftverken kommer den planerade verksamheten att ge upphov till anläggningsbuller från till exempel sprängning, schaktning, masshantering och transporter. Under byggtiden kommer verksamheten att följa riktvärdena i Naturvårdsverkets allmänna råd (NFS 2004:15) om buller från byggplatser. För att minska bullerpåverkan till följd av transporter planeras majoriteten av transporterna att ske dagtid.

Sammantaget bedöms buller från verksamheten medföra små konsekvenser.

Skuggor

Genomförda skuggberäkningar visar att de av Boverket rekommenderade gränsvärdena överskrids för totalt 29 av de 43 beräkningspunkterna. För att kunna bedriva den planerade verksamheten utan att närliggande bostadshus påverkas av rörliga skuggor kommer vindkraftverken att utrustas med skuggstyrning. Det innebär att det berörda vindkraftverket stängs av vid soligt väder när det finns risk för skuggning av en bostad. Med denna skyddsåtgärd bedöms konsekvenserna av den ansökta verksamheten att bli liten med avseende på rörliga skuggor.

Kumulativa effekter

Kumulativa effekter från vindparker som ligger nära varandra kan till exempel vara förändrad landskapsbild, ökat buller och ökade skuggeffekter. För Rångedala vindpark bedöms negativa kumulativa effekter på landskapsbilden kunna uppstå på de platser där både Rångedala och den tillståndsgivna vindparken Dällebo är synliga samtidigt. Det rör framför allt de öppna områdena runt Rångedala och dalgången norr om Rångedala.

Bulleremissionen från Dällebo vindpark bedöms inte ha någon eller försumbar inverkan på ljudnivån från Rångedala vindpark vid närliggande bostäder. En bedömning har också gjorts av kumulativt buller tillsammans med den närliggande bergtäkten, genom att logaritmiskt addera ljudnivåer vid mottagarpunkter i vindparkens och bergtäktens bullerutredningar. Analysen visar att de kumulativa ljudnivåerna från vindparken och bergtäkten sammantaget inte bedöms överskrida riktvärden för verksamhetsbuller.

Yttranden i sammanfattning

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att sökanden ska få tillstånd till den ansökta verksamheten.

Länsstyrelsen accepterar i huvudsak de villkor som sökanden föreslår, men anser att vindkraftverkens koordinater och flyttmån behöver framgå i ett villkor. Mot bakgrund av att bullerberäkningarna visar att riktvärdena klaras med mycket knapp marginal vid några av bostäderna, anser Länsstyrelsen också att bullernivåerna bör följas upp redan sex månader efter att vindkraftsverken har tagits i drift.

Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämnden bedömer utifrån ansökans beskrivna skyddsåtgärder och föreslagna villkor att verksamheten kan bedrivas utan risk för skada eller andra olägenheter för miljö eller människors hälsa och att ansökan därmed kan tillstyrkas.

Nämndens synpunkter på hur naturvärden ska bevaras samt hur masshantering och schaktning ska ske, bör dock beaktas vid etableringen.

Naturmiljö

I norra delen av området finns flera naturvärden enligt genomförd naturvärdesinventering. Dessa områden bör man i största möjliga mån undvika att påverka negativt vid en byggnation av vindparken.

Angående vägen som går söderifrån till det mellersta verket, så är den planerad på befintligt traktorspår genom en sumpskog, som i naturvärdesinventeringen utgör naturvärdesobjekt 12 (klass 4). Nämnden anser att detta skogsområde bör undvikas och vägen dras utanför för att inte påverka hydrologin. Hydrologin i sumpskogen bör restaureras. Planerad väg bör också dras helt utanför naturvärdesobjekt 9.

Verksplatsen längst i nordväst planeras nära naturvärdesobjekt 18 (klass 3). Nämnden anser att ingen avverkning bör ske inom objektet eller inom en skyddszon på minst en trädlängd i anslutning, söder om objektet. Detta för att undvika påverkan från vind och sol som kan påverka naturvärdena i objektet negativt.

Den befintliga väg som planeras att förstärkas och eventuellt breddas fram till verket i nordost, passerar genom naturvärdesobjekt 13 (klass 3). Avverkningar och påverkan på hydrologin bör minimeras, helst bör hydrologin i alsumpskogen återställas helt.

Masshantering och schaktning

I det fall externa massor behöver tillföras området anser nämnden att dessa bör utgöras av jungfruligt material, alternativt massor med föroreningshalter som underskrider riktvärdena för mindre än ringa risk, samt de generella riktvärdena för utlakning enligt Naturvårdsverkets Riskbedömning för hållbar masshantering (Remissversion 2024-04-04) då det är ett relativt opåverkat naturområde som tas i anspråk. Inför planerad schaktning på mer än

200 kubikmeter inom Öresjö vattenskyddsområde måste tillstånd enligt vattenskyddsföreskrifterna sökas hos Miljö- och konsumentnämnden.

Ulricehamns kommun

Ulricehamns kommun konstaterar att ansökan har kompletterats med de efterfrågade analyserna och fotomontagen från de utpekade LIS-områdena vid Ving Sjögården och Vings-Torp samt Fänneslunda-Grovared, ett utpekat område för turism. Det framgår att vindkraftverken knappt kommer att synas alls från LIS-områdena och lite mer vid Fänneslunda-Grovared. Kommunen bedömer att vindparken inte innebär en sådant ingrepp i landskapsbilden att anläggningen inte kan tillåtas. I övrigt har kommunen inga synpunkter på ansökan.

Försvarsmakten

Försvarsmakten bedömer att föreslagen åtgärd inte innebär risk för påtaglig skada på riksintresse eller område av betydelse för totalförsvarets militära del. Bedömningen gäller vid uppförandet av fyra vindkraftverk inom redovisat område och med den totalhöjd som har angetts i ansökan (max 230 meter). Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 meter alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarsmakten få in en ny remiss för att göra en ny bedömning.

Trafikverket

Trafikverket har inget att invända mot att tillstånd medges för vindparken. Trafikverket ser dock fram emot fortsatt samråd gällande lämplig transportsträcka och kommande ansökningar om transportdispens respektive eventuell ändring av befintlig väganslutning.

MSB

MSB har utrett konsekvenserna av ansökt placering av vindparken och kommit fram till att den inte påverkar Rakelsystemet. MSB tillstyrker därför ansökan.

Teracom

Teracom har tillstyrkt ansökan.

Telenor Sverige AB/Net4Mobility

Telenor Sverige AB/Net4Mobility har invändningar mot uppförande av vindkraftverk enligt ansökan, eftersom verk 1 ser ut att hamna för nära ett befintligt radiolänkstråk. Säkerhetsavståndet ska vara 300 meter från centrum på verk till centrum av stråk.

Tre

Tre har ett radiolänkstråk som passerar genom projektområdet, bland annat rakt över det nordligaste vindkraftverket, vilket innebär en stor risk att radiolänkstråket blir stört. Tre ser helst att inget verk finns närmare än cirka 200 meter från stråket.

Stefan Wiman

Stefan Wiman bor precis vid skogskanten ett par hundra meter från där vindparken planeras. Han önskar att den placeras längre bort från hushåll, inte bara hans. Han vill inte ha bullret från vindkraftverk nära huset, speciellt inte då flera i hushållet är ljudkänsliga.

Sökandens bemötande av yttrandena

Sökanden anser att det behöver förtydligas om Länsstyrelsen anser att även flytt av verken inom den ansökta flyttmånen (30 meter) behöver godkännas av tillsynsmyndigheten. Sökanden anser att placeringar inom flyttmånen redan har prövats inom ramen för tillståndsansökan. I övrigt har sökanden inga synpunkter på Länsstyrelsens yttrande.

Vindparkens layout är framtagen som en kompromiss mellan många olika värden, exempelvis topografi, hänsyn till närboende, fornlämningar och naturvärden. Det är därför svårt att göra förändringar endast utifrån naturvärdesinventeringen, så som Miljö- och konsumentnämnden önskar. Sökanden vidhåller att de föreslagna placeringarna är de bästa utifrån nu tillgänglig information.

Avseende vägdragningen söder om mellersta verket (verk 3), anser sökanden fortsatt att det bästa ur naturvärdessynpunkt är att använda befintlig väg. Samma resonemang gäller för vägen till verket i nordost (verk 2). För att minimera risken för påverkan på hydrologin tillämpas de skyddsåtgärder som har beskrivits i miljökonsekvensbeskrivningen.

Vad gäller vägdragning norr om mellersta verket (verk 3) så behöver vägdragningen följa höjdkurvan och ser då ut att hamna ungefär på gränsen mot naturvärdesobjekt 9 (klass 4). I verkligheten saknas de skarpa gränser som kartan ger intryck av. Barrblandskogen bedöms inte komma att påverkas på något väsentligt sätt av vägdragningen.

Placeringen av vindkraftverket i nordväst (verk 1) utgör en kompromiss mellan naturvärdesobjektet i norr (klass 3) och närboende i sydväst. Sökanden vidhåller att den föreslagna placeringen utgör den bästa kompromissen.

Länkstråksinnehavarna Tre och Telenor Sverige AB/Net4Mobility har meddelat att planerade vindkraftverk hamnar för nära befintliga radiolänkstråk. Detta uppmärksammades redan i samrådet. Sökanden har tagit en förnyad kontakt med bolagen. Båda har meddelat att de fortfarande ställer sig positiva till att åtgärda problemet genom att länka om stråken, till en kostnad som sökanden står för.

Sökanden konstaterar att den adress som Stefan Wiman har uppgett ligger cirka 2,7 kilometer från projektområdet och 3,5–4 kilometer från vindkraftverkens positioner. Det går också en motorväg mellan adressen och vindkraftsparken. Det är mycket osannolikt att man skulle kunna uppfatta buller från vindkraftsparken vid den angivna adressen.

Motiveringen till Miljöprövningsdelegationens beslut

Kan miljökonsekvensbeskrivningen godkännas?

Sökanden har tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966). Miljöprövningsdelegationen finner att miljökonsekvensbeskrivningen har den omfattning och detaljeringsgrad som krävs för att miljöbedömningen ska kunna slutföras. Därmed kan miljökonsekvensbeskrivningen godkännas enligt 6 kap. 42 § miljöbalken.

Är verksamheten tillåtlig?

Borås kommun har tillstyrkt vindkraftsetableringen enligt 16 kap. 4 § miljöbalken, vilket är en grundförutsättning för att tillstånd ska kunna ges.

För en verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Dessutom ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företrädere ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning. (Se 2 kap. 6 § och 3 kap. 1 § miljöbalken.)

Lokaliseringen strider inte mot några kommunala planer eller områdesbestämmelser.

Vindkraftsanläggningen ska ligga i ett område som består av produktionsskog med några mindre våtmarker. I den genomförda naturvärdesinventeringen är det inte identifierat några naturvärden av de högsta klasserna (klass 1 och 2) inom området. Miljö- och konsumentnämnden har anfört att ytterligare anpassningar bör göras till de naturvärdesobjekt som berörs av anläggningen. Miljöprövningsdelegationen bedömer dock att de skyddsåtgärder som har föreslagits av sökanden får anses som tillräckliga, med hänsyn till den begränsade påverkan samt naturvärdesobjektens klassning (klass 3 och 4).

Sökanden har redovisat en bullerutredning som visar att det gängse begränsningsvärdet för buller och riktvärdena för lågfrekvent buller kan innehållas för alla närliggande bostäder. För att uppfylla begränsningsvärdet för rörliga skuggor har sökanden åtagit sig att använda driftreglering.

Den genomförda fladdermusinventeringen har visat att det förekommer flera olika fladdermusarter inom verksamhetsområdet, varav tre högriskarter. Miljöprövningsdelegationen bedömer att negativ påverkan på fladdermöss kan undvikas genom tillämpning av driftreglering, så kallat bat-mode, så som sökanden har föreslagit.

Vindkraftsanläggningen ger ett betydande tillskott till produktionen av förnybar energi och bidrar på så sätt till uppfyllandet av såväl nationella som regionala energi- och klimatmål. Västra Götaland är en stor nettoimportör av el och detta i kombination med kapacitetsbrist i ledningsnäten riskerar att leda till en framtida

effektbrist i elområdet. Det är därför viktigt att produktionen av förnybar energi ökar i elområde 3, där Västra Götalands län ligger.²

Miljöprövningsdelegationen anser sammanfattningsvis att verksamheten går att förena med målen för miljöbalken, de allmänna hänsynsreglerna och en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Därför ska tillstånd ges till verksamheten.

Vilka villkor behövs för tillståndet?

Med anledning av sökandens villkorsförslag, remissinstansernas synpunkter och sökandens bemötande gör Miljöprövningsdelegationen följande överväganden när det gäller villkor för verksamheten. De villkor som är av karaktären standardvillkor och överensstämmer med vad som är brukligt vid den här typen av verksamhet med liknande storlek och omgivning motiveras inte närmare.

Villkor 2–4 (Placering och anläggande)

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att endast positioner inom flyttmånen om 30 meter från angivna koordinater har prövats genom tillståndsansökan. Därför behövs inget godkännande för flytt av verken inom flyttmånen. Det kan inte heller bli aktuellt att med enbart tillsynsmyndighetens godkännande flytta verken utanför flyttmånen. Det framgår också av Försvarsmaktens yttrande att om det ska ske några ändringar av verkens placering utöver flyttmånen, måste Försvarsmakten få ärendet på ny remiss.

Slutlig lokalisering av vägar, fundament, anläggningsytor och ledningar ska redovisas i den plan som ska tas fram enligt villkor 4. Samtidigt ska dessa anläggas på ett sätt som minimerar skador på natur- och kulturvärden samt hydrologi enligt villkor 3. Någon ytterligare reglering i detta avseende bedöms därför inte behövas.

Villkor 9 (Skuggor)

Sökanden har föreslagit att villkoret om skuggor ska innefatta att kontroll ska ske genom att den faktiska skuggtiden beräknas för de bostäder som teoretiskt kan utsättas för rörliga skuggor överstigande begränsningsvärdena. Miljöprövningsdelegationen anser att denna formulering skapar oklarhet. Enligt vad delegationen erfar fungerar vindkraftverkens skuggautomatik så att verken stängs

² Energimyndigheten 100 procent förnybar el. Delrapport 2 – scenarier, vägval och utmaningar ER 2019:06.

av vid de beräknade tider då begränsningsvärdena riskerar att överskridas. Den programmerade styrningen kan ytterligare detaljeras genom att verket endast stängs av om solen skiner samt beroende på vindriktning och verkets placering i förhållande till berörda bostäder. För tillsynsmyndighetens del är det viktigaste att det finns ett lämpligt sätt att redovisa att skuggautomatiken fungerar. Hur kontrollen av detta ska ske fastställs lämpligast i kontrollprogrammet.

Verksamhetsutövaren ska ställa en säkerhet

Ett tillstånd får för sin giltighet göras beroende av att verksamhetsutövaren ställer säkerhet för kostnaderna för det avhjälpande av en miljöskada och de andra återställningsåtgärder som kan komma att behövas med anledning av verksamheten (se 16 kap. 3 § miljöbalken).

Miljöprövningsdelegationen anser att sökandens föreslagna belopp om 1 563 000 kronor per uppfört verk är tillräckligt för att säkerställa en godtagbar efterbehandling.

Övriga överväganden

Miljöprövningsdelegationen har noterat att planerade vindkraftverk hamnar för nära befintliga radiolänkstråk. Berörda länkstråksinnehavare har dock meddelat sökanden att det finns möjligheter att länka om stråken på sökandens bekostnad. Miljöprövningsdelegationen bedömer därför att det inte finns anledning att hantera frågan vidare inom tillståndsprövningen, och förutsätter att sökanden löser problemet i samråd med de berörda.

Annat som verksamhetsutövaren har att förhålla sig till

Hur bör säkerheten utformas?

Miljöprövningsdelegationen avgör om säkerheten kan godtas. För att säkerheten ska godtas krävs att den, ensam eller tillsammans med andra säkerheter, visas vara betryggande för sitt ändamål (se 16 kap. 3 § miljöbalken).

I princip går det att använda alla typer av säkerheter som förekommer på marknaden, till exempel bankgaranti, borgensförbindelse eller pantsatt/spärrat konto, men det görs alltid en individuell prövning av om en ställd säkerhet är godtagbar.

Normalt ska säkerheten vara giltig till åtminstone två år efter att tillståndstiden har löpt ut. Säkerheten får inte vara villkorad, utan den ska kunna tas i anspråk så snart verksamhetsutövaren inte kan fullfölja sitt efterbehandlingsansvar.

Av säkerheten ska framgå till vilket tillstånd den hör (till exempel tillståndsbeslutets diarienummer). *Länsstyrelsen i Västra Götalands län* ska anges som förmånstagare (alltså inte Miljöprövningsdelegationen). För att visa att de som har undertecknat säkerheten har rätt att göra det ska till säkerheten bifogas utdrag ur bolagsregistret och, i förekommande fall, fullmakt.

Miljörapport ska lämnas

Varje år ska verksamhetsutövaren senast den 31 mars lämna en miljörapport till tillsynsmyndigheten. Miljörapporten ska lämnas elektroniskt via Svenska miljörapporteringsportalen, <https://smp.lansstyrelsen.se> (se 26 kap. 20 § miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter [NFS 2016:8] om miljörapport).

Prövnings- och tillsynsavgift ska betalas

Den som har tillstånd ska betala en årlig prövnings- och tillsynsavgift. Avgiften ska betalas från och med det kalenderår som följer efter det att tillståndet gavs. Avgiften ska betalas efter beslut av Länsstyrelsen (se 2 kap. förordningen [1998:940] om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken). Länsstyrelsen fakturerar avgiften. Om kommunens miljönämnd är tillsynsmyndighet tillkommer även en avgift enligt den kommunala tillsynstaxan.

Vad krävs om verksamheten ska ändras?

Om verksamheten ska ändras kan det krävas ett helt nytt tillstånd, ändringstillstånd eller anmälan till tillsynsmyndigheten (se 1 kap. 4 och 11 §§ miljöprövningsförordningen [2013:251]).

Vad krävs om verksamheten tas över av någon annan?

Om verksamheten överläts till någon annan fysisk eller juridisk person ska den nya verksamhetsutövaren snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det (se 32 § förordningen [1998:899] om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Om det behövs en säkerhet för att tillståndet ska vara giltigt, måste den nya verksamhetsutövaren ställa en egen säkerhet som Miljöprövningsdelegationen ska godta.

Vem har ansvaret om verksamheten skadar miljön?

Om verksamheten medför miljöskador, till exempel föroreningar, eller olägenheter för miljön är det i första hand verksamhetsutövaren som är ansvarig för att avhjälpa skadorna eller olägenheterna. Den som äger eller brukar en fastighet ska genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. (Se 2 kap. 8 § och 10 kap. miljöbalken)

Andra bestämmelser gäller parallellt med tillståndet

Detta tillstånd innebär inte att verksamhetsutövaren slipper krav som följer av andra bestämmelser, exempelvis enligt 11 kap. miljöbalken om vattenverksamhet, kulturmiljölagen (1988:950), luftfartslagen (2010:500) eller plan- och bygglagen (2010:900). Det kan handla om att det också är nödvändigt med tillstånd till eller anmälan av vattenverksamhet, tillstånd för ingrepp i fornlämning, flyghinderanmälan eller bygglov.

Andra exempel på förordningar och föreskrifter som gäller vid sidan av detta tillstånd är

- förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll
- avfallsförordningen (2020:614)

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Västra Götalands län. I beslutet har Anders Hjalmarsson, ordförande, och Jan Mastera, miljösakkunnig, deltagit. Ärendet har beretts av Kristina Eklund, miljöhandläggare.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här överklagar ni Miljöprövningsdelegationens beslut

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Skickar ni med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 16 januari 2025**.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna (till exempel Naturvårdsverket, Länsstyrelsen eller kommunens miljönämnd), ska överklagandet dock ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska ni ange

- ert namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut ni överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur ni anser att Miljöprövningsdelegationens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Bilaga

Karta över verksamhetsområdet

Sändlista

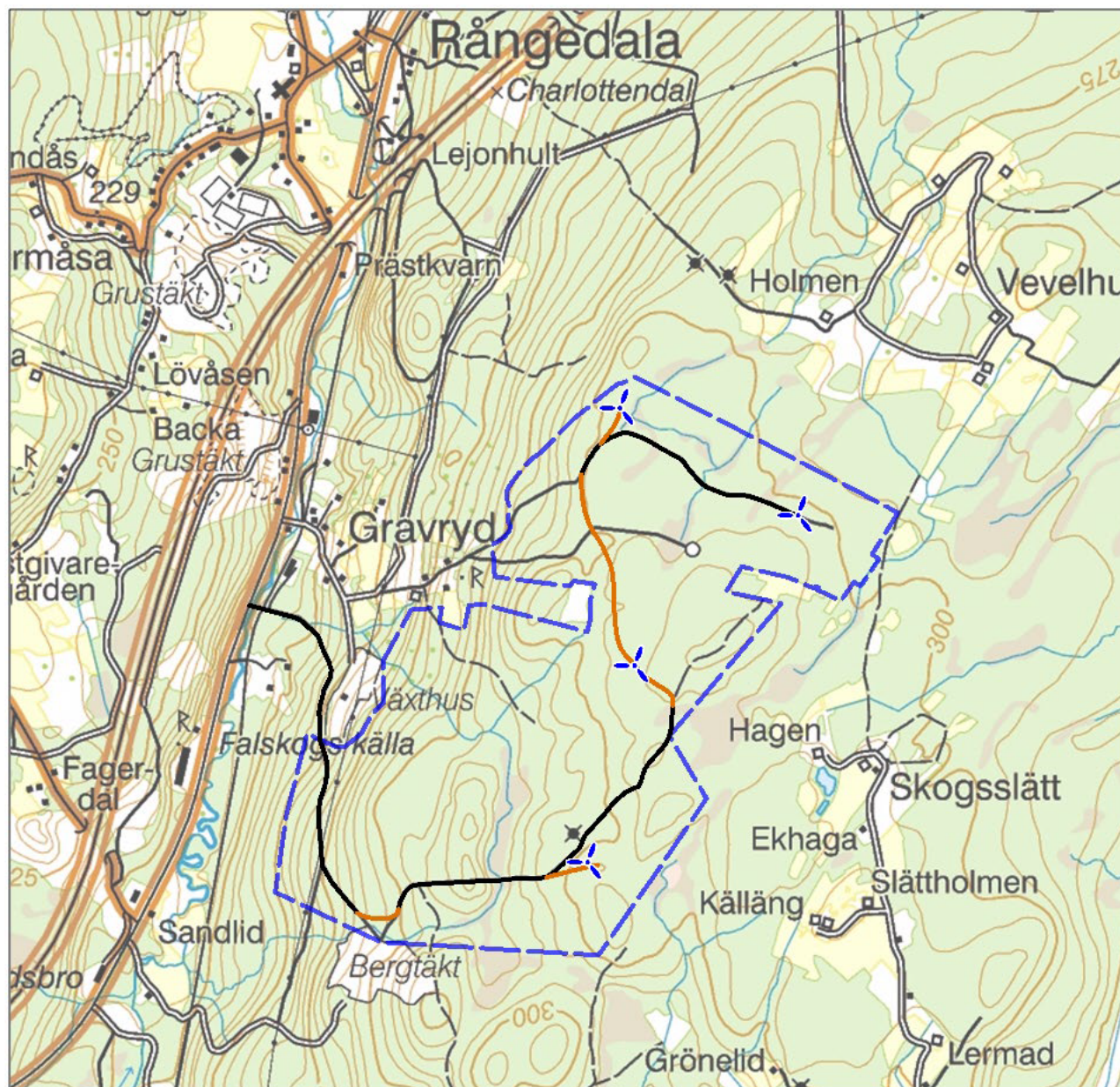
Externt

- Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
- Havs- och vattenmyndigheten, havochvatten@havochvatten.se
- Miljö- och konsumentnämnden i Borås kommun, miljo@boras.se
- Kommunstyrelsen i Borås, boras.stad@boras.se
- Ulricehamns kommun, miljosamhallsbyggnad@ulricehamn.se
- Trafikverket, Region Väst, trafikverket@trafikverket.se
- Teracom, vindkraft-1st@teracom.se
- Försvarsmakten, exp-hkv@mil.se
- Telenor Sverige AB/Net4Mobility, vindkraftsremitter@telenor.se
- Tre, windpower@tre.se
- Stefan Wiman
- Vindbrukskollen, vindbrukskollen@lansstyrelsen.se
- Aktförvararen i Borås kommun

Internt inom Miljöprövningsdelegationen och Länsstyrelsen

- Anders Hjalmarsson

- Jan Mastera
- Kristina Eklund
- Monica Lind
- Alexandra Bulat Arp
- Robert Jalvin

- Projektområde
- Vindkraftverk placeringar
- Preliminära nya vägar
- Befintliga vägar

0 1
kilometer